AMMATILLINEN KOULUTUS UUDISTUU

Hallituksen esityksen päälinjat

Ylijohtaja Mika Tammilehto

3.5.2017

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

Miksi ammatillinen koulutus uudistetaan?

- **Työ- ja elinkeinoelämän osaamistarpeet muuttuvat yhä nopeammin.**
- **Opiskelijoiden tarpeet yksilöllistyvät**, eikä nykyinen järjestelmä kaikilta osin mahdollista eikä kannusta joustavien ja yksilöllisten opintopolkujen rakentamiseen.
- **Huono-osaisuus kasautuu, ja osa nuorista syrjäytyy jo varhaisessa vaiheessa**, joten kaikille nuorille pitää löytää koulutuspaikka heti peruskoulun jälkeen (koulutustakuu). Myös keskeyttämistä pitää edelleen vähentää.
- **Suomen talouden kasvu ja kilpailukyky edellyttävät**, että koulutukseen suunnatut resurssit saadaan tehokkaaseen käyttöön.

Mitä tarvitaan – vaatimukset ammatilliselle koulutukselle

- Osaamista, joka vastaa muuttuvan työelämän tarpeisiin
  - osaavan työvoiman saatavuuden turvaaminen
  - uuden yritystoiminnan syntymisen tukeminen
  - työelämän kehittäminen
  - tarve- ja kysyntälähtöisyys
- Yksilöllisiä ja vaikuttavia opintopolkuja
  - osaamistavoitteen saavuttaminen ydintavoite
  - ottaa huomioon opiskelijan tarpeet ja lähtökohdat (oppimisvalmiudet, motivaatio, elämäntilanne, tukitarve)
  - madaltaa kynnystä osallistua koulutukseen
  - opiskelijan oppimisen kannalta tehokkaat ja tarkoituksenmukaiset oppimisympäristöt
  - nuorten koulutustakuu ja aikuisten koulutusmahdollisuuksien parantaminen
- Tiiviit suhteet työelämään ja muihin sidosryhmiin
- Tehokkuus ja tuloksellisuus – niukkenevien resurssien tehokas käyttö

AMMATILLINEN KOULUTUS UUDISTUU

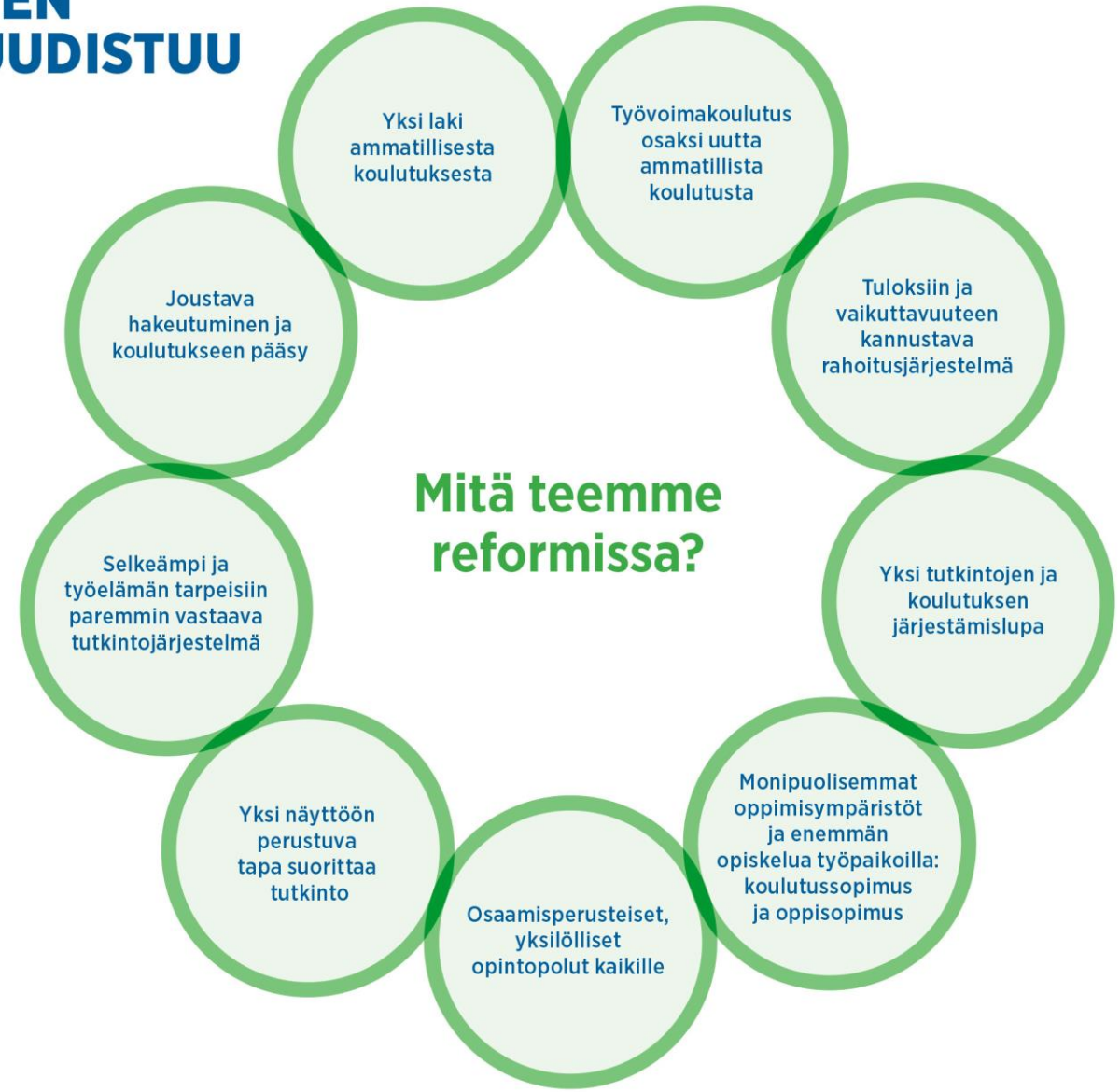

TARVE-LÄHTÖISTÄ JA TULOKSELLISTA KOULUTUSTA

Yksi laki ammatillisesta koulutuksesta

- Ammatillista koulutusta koskevat säädökset koottaisiin yhteen lakiin - uusi laki ammatillisesta koulutuksesta.
- Ammatillisesta peruskoulutuksesta ja ammatillisesta aikuiskoulutuksesta annetut lait kumottaisiin.
- Opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettua lakia sekä eräitä muita lakeja muutettaisiin.
- Osa työvoimakoulutuksesta siirrettäisiin opetus- ja kulttuuriministeriön vastuulle ja osaksi ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä.

Joustava hakeutuminen ja koulutukseen pääsy

- **Jatkuvasta hausta** tulisi koulutukseen hakeutumisen pääväylä - koulutukseen joustavasti ja nopeasti.
- Perusopetuksen päättävät ja muut toisen asteen tutkintoa vailla olevat hakisivat **yhteishaussa.** Turvataan koulutustakuu.
- Myös valmentaviin koulutuksiin ja erityisopetukseen haettaisiin valtakunnallisessa hakumenettelyssä.
- Ammatillisen koulutuksen järjestäjän roolista hakijan ohjauksesta valintavaiheissa säädettäisiin nykyistä tarkemmin. Erityisesti huolehditaan nuorten koulutukseen tai muun palveluun piiriin pääsemisestä.
- Työvoimakoulutuksen, oppisopimuskoulutuksen ja henkilöstökoulutuksen hakeutuminen poikkeaisi muusta koulutuksesta.

Selkeämpi tutkintojärjestelmä

- Vähemmän ja paremmin työ- ja elinkeinoelämän tarpeisiin vastaavia tutkintoja (351 -> 164).
- Uutta osaamistarvetta varten ei olisi enää tarpeen luoda kokonaan uutta tutkintoa, vaan valinnanmahdollisuudet tutkintojen sisällä lisääntyvät.
- Edelleen kolme tutkintotyyppiä: ammatillinen perustutkinto, ammattitutkinto ja erikoisammattitutkinto.
- Tutkinnot muodostuisivat pakollisista ja valinnaisista ammatillisista tutkinnon osista, ammatillisiin perustutkintoihin sisältyisi myös yhteisiä tutkinnon osia.
- Tutkintoihin voitaisiin muodostumissääntöjen puitteissa yhdistää osia muista tutkinnoista
- Jatko-opintokelpoisuus korkeakouluihin säilyisi.
- Mahdollisuus suorittaa lukio tai lukio-opintoja säilyisi, samoin oikeus osallistua ylioppilastutkintoon.

Osaamista voi vahvistaa

- ammatillisilla tutkinnoilla
- ammatillisten tutkintojen osilla
- ammatilliseen koulutukseen valmentavalla koulutuksella
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentavalla koulutuksella
- valmentavien koulutusten osilla
- muulla tutkintoon johtamattomalla ammatillisella koulutuksella

Käytännönläheisestä näytöstä tutkinnon suoritustapa

- Ammattitaito osoitettaisiin näyttämällä se ensisijaisesti käytännön työtilanteissa työpaikoilla (= **näyttö**).
- Yhteisten tutkinnon osien osaaminen voitaisiin osoittaa myös muulla tavoin kuin näytössä.
- Osaaminen arvioitaisiin tutkinnon tai koulutuksen osittain.
- Ammatillisten tutkinnon osien osaamisen arvioisivat opettaja ja työelämän edustaja yhdessä.
- Yhteisten tutkinnon osien ja niiden osa-alueiden sekä valmentavien koulutusten osien osaamista arvioisi opettaja.
- Osaaminen ratkaisee – opiskeluun käytetyllä ajalla ei olisi merkitystä.
- Työ- ja elinkeinoelämä saisi vahvan roolin osaamisen laadun varmistamisessa: työelämän edustaja on toinen näyttöjen arvioija, uudet työelämätoimikunnat varmistavat laadun valtakunnallisesti.

Yksilöllinen opintopolku kaikille

- Tavoitteet osaamisen kehittämiseksi kirjattaisiin henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan (= HOS), jota ylläpidetään koulutuksen ajan.
- Opettaja laatisi suunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa.
- HOSin laadintaan osallistuisivat tarpeen mukaan myös esim. työnantaja tai muu työpaikan edustaja tai muut yhteistyötahot.
- Suunnitelmaan kirjattaisiin mm. aiemmin hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen, puuttuvan osaamisen hankkiminen eri oppimisympäristöissä, näytöt ja muu osaamisen osoittaminen sekä tarvittava ohjaus ja tuki.
- Opiskelu sekä niihin liittyvä ohjaus ja tuki vastaisivat opiskelijan tavoitteita, tarpeita, elämäntilannetta ja edellytyksiä.
- Koulutusaikoja lyhennettäisiin ja opintoprosesseja tehostettaisiin keskittymällä opiskelijalta puuttuvan osaamisen hankkimiseen hänelle sopivimmalla tavalla.
- Osaamisen tunnustamisesta tulisi koulutuksen järjestäjien velvollisuus.

Monipuolisemmat oppimisympäristöt

- Koulutuksen järjestäjä vastaisi ja päättäisi koulutuksen sisällöstä ja toteuttamisesta.
- Järjestäjällä olisi laajat mahdollisuudet hyödyntää erilaisia oppimisympäristöjä ja pedagogisia ratkaisuja (esim. lähiopetusta, simulaattoreita ja muita digitaalisia oppimisympäristöjä sekä työpaikkoja).
- Koulutuksen sisällön tulisi noudattaa tutkinnon tai valmentavan koulutuksen perusteita.
- Jos ammatillista perustutkintoa opiskelevalla ei ole suoritettavaan tutkintoon liittyvää kokemusta ja osaamista käytännön työtehtävistä, koulutusta olisi järjestettävä työpaikalla käytännön työtehtävien yhteydessä – turvataan työpaikalla tapahtuva opiskelu kaikille.

Enemmän ohjattua oppimista työpaikoilla

- Koulutus työpaikalla käytännön tehtävien yhteydessä järjestettäisiin oppisopimuskoulutuksena tai koulutussopimukseen perustuvana koulutuksena.
- **Oppisopimus** säilyisi keskeisiltä osin nykyisellään:
  - Perustuisi määräaikaiseen työ- tai virkasuhteeseen (status työllinen).
  - Opiskelijalle maksettaisiin palkkaa ja työnantajalle koulutuskorvausta.
  - Voitaisiin sopia koko tutkintoon tai tutkinnon osaan.
- **Koulutussopimus** korvaisi nykyisen työssäoppimisen:
  - Opiskelija ei olisi työsuhteessa (status opiskelija).
  - Ei maksettaisi palkkaa opiskelijalle eikä koulutuskorvausta työpaikalle.
  - Sovittaisiin tutkinnon osa kerrallaan.
- Opiskelija voisi siirtyä joustavasti koulutussopimuksesta oppisopimukseen.
- Työpaikalla tapahtuvan opiskelun käytännön toteuttamisesta sovittaisiin HOSissa – tavoitteellista ja ohjattua osaamisen hankkimista.
- Koulutuksen järjestäjä vastaisi, että työpaikalla tapahtuva opiskelu toteutuu HOS:n mukaisesti.

Yksi tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa (1)

- Kaikkea ammatillista koulutusta säädeltäisiin jatkossa yhdellä järjestämisluvalla.
- Tutkinnot myöntäisi jatkossa koulutuksen järjestäjä.
  - Tutkintotoimikunnista ja erillisistä näyttötutkintojen järjestämissopimuksista luovuttaisiin, samoin ammattiosaamisen näyttöjen toimielimistä lakisääteisinä toimieliminä.
- Koulutuksen järjestäjät voisivat järjestämislupansa rajoissa päättää aiempaa vapaammin koulutustarjontansa kohdentamisesta.

Yksi tutkintojen ja koulutuksen järjestämislupa (2)

- Ohjaus- ja säätelyjärjestelmä muodostuisi koulutuksen järjestämisluvista ja vuosittaisista rahoituksen suoritepäätöksistä.
  - Järjestämisluvassa määritelty tehtävä ja opiskelijavuosien vähimmäismäärä antaisivat puitteet toiminnalle ja loisivat ennakoitavuutta (n. 90 % opiskelijavuosista).
  - Vuotuisella suoritepäätöksellä päätettäisiin järjestäjän tavoitteelliset opiskelijavuodet sekä myös kohdennettaisiin resursseja työelämän muuttuvien tarpeiden ja työllisyystilanteen mukaisesti (n. 10 %:n liikkumavara).

- Oppisopimuskoulutus olisi yksi koulutuksen toteuttamismuoto, , ja sitä voisivat käyttää kaikki koulutuksen järjestäjät.
  - Luvan mukaisia tutkintoja voitaisiin järjestää aina myös oppisopimuskoulutuksena.
  - Laajennettu oppisopimuskoulutuksen järjestämistehtävä osalla koulutuksen järjestäjistä – mahdollistaa kaikkien tutkintojen hankkimisen oppisopimuksella.

Tulokset ja vaikuttavuus rahoituksen perusteiksi (1)

- Rahoitusjärjestelmästä yhtenäisempi ja yksinkertaisempi kokonaisuus.
- Rahoitus myönnettäisiin ja maksettaisiin koulutuksen järjestäjälle.
- Rahoitus pysyisi laskennallisena ja yleiskatteellisena – ei korvamerkkejä.
- Rahoitus perustuisi jatkossa talousarvion määrärahaan.
  - Kustannuspohjasta luovuttaisiin, kustannustason nousu otettaisiin huomioon indeksillä.
  - Rahoituksessa olisi neljä elementtiä: perusrahoitus, suoritusrahoitus ja vaikuttavuusrahoitus sekä strategiarahoitus.
- Perus- ja suoritusrahoituksessa suoritteen arvo määräytyisi suhteessa kaikkiin rahoituksen perusteena oleviin suoritteisiin.
  - Perusrahoituksen suoritteiden vuotuinen määrä päätettäisiin talousarviossa, jolloin suoritteiden arvoa voitaisiin hallita.
  - Suoritusrahoituksessa suoritteiden määrä lähtökohtaisesti toteuman mukaisena.

Tulokset ja vaikuttavuus rahoituksen perusteiksi (2)

- Perusrahoitus (50 %) loisi edellytykset sille, että ammatillista koulutusta on jatkossakin tarjolla kaikilla aloilla ja kaikille opiskelijoille
  - Perusrahoituksessa otetaan huomioon mm. tutkintojen kustannuserot, erityinen tuki, majoitus, tutkintotyyppi, toteutustapa, henkilöstökoulutus, vankilakoulutus
- Tuloksellisuuden painoarvo kasvaisi (suoritusrahoitus ja vaikuttavuusrahoitus = 50 %).
- Opiskelijoiden ja työelämän tarpeet ohjaisivat vahvemmin koulutuksen järjestäjän ratkaisuja, kun koulutuksessa on yhdenmukaiset suoritteet (esim. opiskelijavuosia, tutkintoja ja niiden osia) ja rahoitusperusteet.
- Koulutuksen järjestäjälle tulisi enemmän vapautta päättää tarjonnasta (tutkinnot, koulutuksen toteutusmuodot) opiskelijavuosiensa puitteissa
- Rahoitus kannustaisi aiemmin hankitun osaamisen tehokkaaseen tunnustamiseen ja opintopolkujen sujuvoittamiseen.
- Strategiarahoituksella tuettaisiin koulutuksen järjestäjien toiminnan uudistamista ja kehittämistä.

AMMATILLISEN KOULUTUKSEN RAHOITUSJÄRJESTELMÄ

STRATEGIARAHOITUS
(enintään 4 % kokonaisrahoituksesta)

LASKENNALLINEN-RAHOITUS
(vähintään 96 % kokonaisrahoituksesta)

50 %
PERUSRAHOITUS
- opiskelijavuodet

Luo
- edellytykset sille, että koulutusta on saatavissa kaikilla aloilla ja kaikille opiskelijoille
- ennakoitavan perustan tutkintojen ja koulutuksen järjestämiselle

35 %
SUORITUSRAHOITUS
- tutkinnot ja niiden osat

Ohjaa ja kannustaa
- suuntaamaan koulutusta ja tutkintoja osaamistarpeiden mukaisesti
- tehostamaan opintoprosesseja
- suorittamaan tutkintoja ja niiden osia asetettujen tavoitteiden mukaisesti

15 %
VAIKUTTAVUUSRAHOITUS
- työllistyminen, jatko-opinnot, palaute

Kannustaa
- kohdentamaan koulutusta aloille, joilla on työvoimatarvetta
- huolehtimaan koulutuksen työelämävastaavuudesta ja laadusta
- tarjoamaan edellytyksiä jatko-opintoihin

Työvoimakoulutus osaksi uutta ammatillista koulutusta

- Tutkintotavoitteinen ja osa tutkintoon johtamattomasta työvoima-koulutuksesta siirtyisi osaksi uutta ammatillista koulutusta 2018.
- Koulutuksen järjestäjälle voitaisiin myöntää oikeus järjestää ammatillisia tutkintoja ja koulutusta työvoimakoulutuksena.
- Työvoimakoulutukseen kohdennettaisiin tietty osa talousarviossa päätetyistä opiskelijavuosista.
- Opiskelijaksi ottamisessa säilyisi työ- ja elinkeinoviranomaisen tekemä työvoimapoliittinen harkinta.
- Työvoimakoulutuksen suuntaamisessa koulutuksen järjestäjä tekisi yhteistyötä työ- ja elinkeinohallinnon sekä alueiden kanssa.
- Koulutusta järjestettäessä järjestäjä kuulisi työ- ja elinkeinohallintoa.
- Opetushallinto vastaisi koulutuksen järjestämisestä, laadusta ja rahoituksesta.

Koulutustakuun toteuttaminen

- Yhteishaku säilyisi perusopetuksen ja vailla tutkintoa olevien pääasiallisena hakuväylänä.
- Jatkuva haku mahdollistaisi ympärivuotisen hakeutumisen ja poluttaisi koulutusta vaihtavat eteenpäin uuteen tutkintoon tai koulutukseen.
- Opiskelijaksi ottamisen perusteet asettaisivat jatkossakin yhteishaussa etusijalle perusopetuksen päättäneet.
- Valmentavat koulutukset tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymistä tukevina väylinä jatkossakin, myös työpajoja voidaan hyödyntää oppimisympäristöinä.
- Yksilölliset opintopolut ja henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma turvaamassa tarvittavan opetuksen, ohjauksen ja muun tuen.
- Koulutuksen järjestäjille velvoite tehdä yhteistyötä mm. perusopetuksen, lukion ja nuorisotyön toimijoiden kanssa.
- Koulutuksen järjestäjille velvoite ohjata keskeyttämisuhan alaiset koulutukseen tai muun palvelun piiriin.
- Rahoitusta kohdennettaisiin enemmän vailla tutkintoa oleville (suoritusrahoitus, perustutkinnon suorittajat).

Aikuisten koulutusmahdollisuudet

- Joustavampi palvelutarjonta: tutkinnot, tutkinnon osat, muu koulutus opiskelijan ja työelämän osaamistarpeen mukaan.
- Henkilökohtaistaminen ja aiemmin hankitun osaamisen tunnustaminen jatkossakin yksilöllisten opintopolkujen perustana.
- Koulutuksen järjestäjillä olisi enemmän vapautta päättää palveluistaan ja niiden toteutusmuodoista asiakkaiden tarpeiden mukaisesti.
- Opiskelijavuosivolyymiä voitaisiin kohdentaa nykyistä joustavammin työelämän ja opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti, kun sisäiset raja-aidat poistuisivat järjestämismuotojen ja tutkintotyyppien väliltä.
- Valmentavat koulutukset olisivat tarpeen vaatiessa myös aikuisten käytössä.
- Oppimisvalmiuksia tukevat opinnot käytössä kaikilla opiskelijoilla.
- Erityinen tuki myös ammatti- ja erikoisammattitutkintokoulutuksiin.
- Rahoitus kannustaisi vailla perusasteen jälkeistä tutkintoa olevien kouluttamiseen sekä aiemmin hankitun osaamisen tunnustamiseen.
- Työvoimakoulutus olisi osana koulutuksen järjestäjien palvelukokonaisuutta.

UUDISTUS HYÖDYTTÄÄ KAIKKIA OSAPUOLIA

OPETUS- JA KULTTUURIMINISTERIÖ
UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIET

#AMISREFORMI

Opiskelija pääsee työelämään nopeammin

- Koulutukseen pääsee joustavasti läpi vuoden, kun jatkuvasta hausta tulee pääväylä, perusopetuksen päättävien pääsy koulutukseen turvataan yhteishaulla.
- Opinnoissa otetaan nykyistä paremmin huomioon opiskelijan yksilölliset tavoitteet, tarpeet, edellytykset ja elämäntilanne.
- Opiskeluajat lyhenevät ja työelämään tai jatko-opintoihin voi siirtyä nopeammin, kun hankitaan vain puuttuvaa osaamista.
- Ohjattu oppiminen työpaikoilla alentaa työllistymisen kynnystä.
- Opiskelijat saavat osuvaa ohjausta ja tukea eri vaiheissa opintoja:
  - opetusta ja ohjausta eri oppimisympäristöissä
  - palautetta osaamisen kehittymisestä opintojen aikana
  - henkilökohtaista ja muuta tarpeellista opinto-ohjausta
  - erityistä tukea tarvittaessa myös ammatti- ja erikoisammattitutkintojen opiskelijoille.

Työelämä saa tarvitsemiaan ammattiosaajia

- Ammatillisen koulutuksen järjestelmästä tulee selkeämpi ja helpommin lähestyttävä.
- Ammatilliset tutkinnot ja koulutus perustuvat aiempaa paremmin työelämän osaamistarpeisiin.
- Yritykset ja julkisen sektorin työpaikat saavat kokonaisvaltaisempaa palvelua koulutuksen järjestäjiltä.
- Ammatillinen koulutus saa yhdenmukaiset prosessit ja toimintaperiaatteet, mikä sujuvoittaa yhteistyötä koulutuksen ja työ- ja elinkeinoelämän välillä.
- Työ- ja elinkeinoelämä tulee vahvemmin mukaan varmistamaan koulutuksen laatua ja työelämälähtöisyyttä, hallinnollisen työn hoitaa koulutuksen järjestäjä.

Koulutuksen järjestäjälle lisää valtaa ja vastuuta

- Järjestäjät saavat lisää toimivaltaa rakentaa koulutusratkaisuja ja enemmän vastuuta siitä, että koulutus vastaa työ- ja elinkeinoelämän sekä yksilöiden tarpeita.
- Toiminta tehostuu, kun päällekkäinen ja rinnakkainen työ vähenee.
  - Hallinnollinen työ kevenee, kun sopimuksia, suunnitelmia, toimielimiä vähennetään ja rinnakkaisia toimintatapoja puretaan.
  - Hallinto sujuvoituu digitaalisilla palveluilla ja järjestelmillä.
- Toimintaa organisoidaan uudelleen, jotta opiskelija saa tarvittavan osaamisen nopeasti ja tehokkaasti.
- Resursseja suunnataan tulosten, vaikuttavuuden ja laadun varmistamiseen, kun rahoitus määräytyy aiempaa vahvemmin niiden perusteella.
  - Toimiva toimintajärjestelmä laadunhallinnan perustana.
  - Vastuu enemmän tukea tarvitsevista ei häviä mihinkään.
- Koulutusviennin esteet puretaan: tutkintojen myynti ETA-alueen ulkopuolisille ja ulkopuolella mahdolliseksi.

Opettajan työstä tulee ohjaavampaa

- Opettajat ovat sekä ammattialan että pedagogiikan asiantuntijoita, jotka rakentavat yhdessä ja myös yhteistyössä työ- ja elinkeinoelämän kanssa motivoivia opintopolkuja opiskelijoille.
- Yksilöllinen opintopolku tekee opiskelijan ohjauksesta ja tuesta entistä tärkeämpää.
- Opiskelijan osaamistavoitteet ohjaavat tuloksellisiin oppimista tukeviin ratkaisuihin.
- Opiskelijoita opetetaan ja ohjataan yhä enemmän myös muissa oppimisympäristöissä kuin oppilaitoksessa, erityisesti työpaikoilla.
- Opettajien yhteistyö tiivistyy yhteisöllisten työtapojen myötä.
- Opettajan työssä painottuu ohjaava ja valmentava ote.

Uudistus voimaan 1.1.2018

- Hallituksen esitys eduskunnalle 24.4.2017
- Työpajat asetusluonnoksista toukokuussa 2017
- Asetukset annettaisiin alkusyksystä (mm. asetus ammatillisesta koulutuksesta, asetus opiskelijaksi ottamisen perusteista ja rahoitusasetus)
- Järjestämislupien uudistamisprosessi käynnistettäisiin toukokuussa. Luvat tulisi voida myöntää syyskuun loppuun mennessä.
- Luvat uudistettaisiin viranomaisaloitteisesti – koulutuksen järjestäjän ei tarvitse hakea uutta lupaa.
- Reformin tukiohjelma käynnistyy alkusyksystä 2017:
  - Tuetaan koulutuksen järjestäjiä ja opettajia reformin toimeenpanossa.
  - Jalkautetaan reformin tavoitteita.
  - Tulossa tilaisuuksia, viestintämateriaaleja yms.

Uusi ammatillinen koulutus 1.1.2018 alkaen

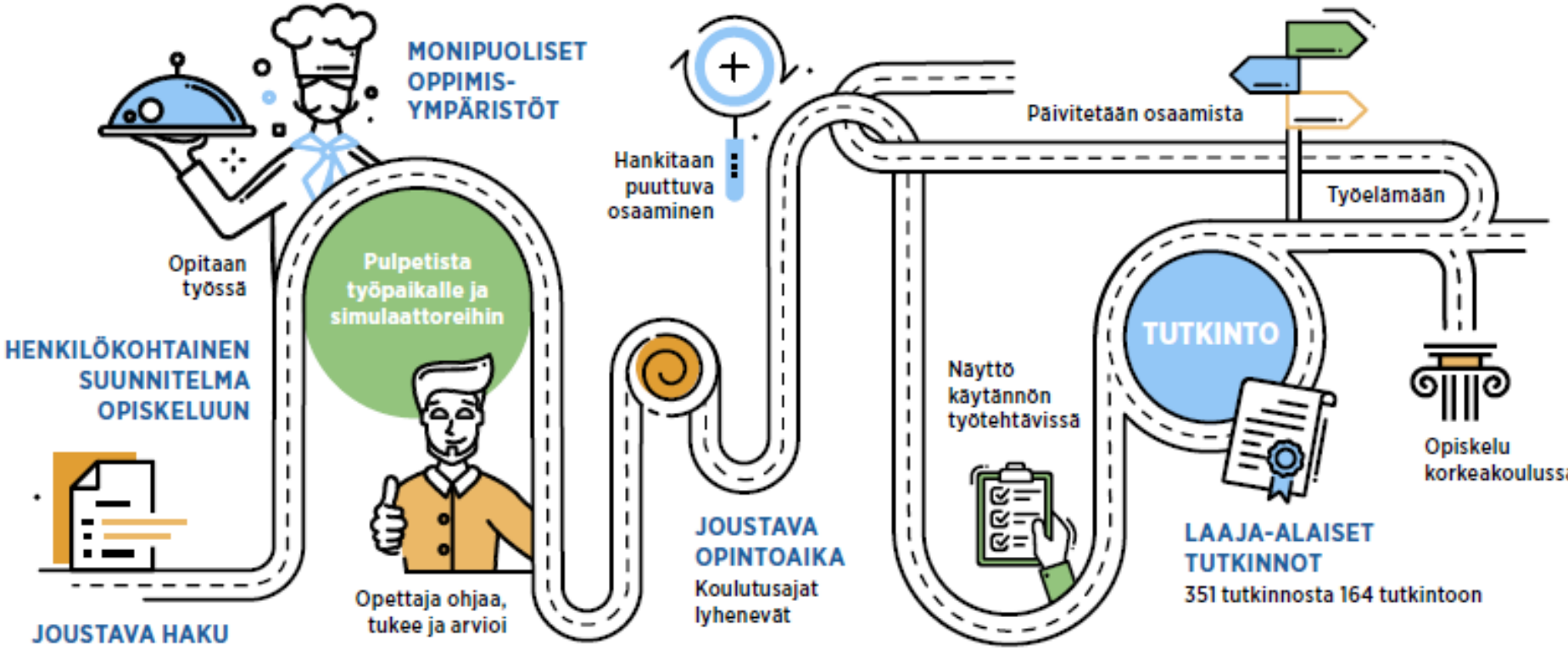

Lisätietoa verkkosivuiltamme:

https://minedu.fi/amisreformi